

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums

Nr. 13/2021

Rīgā, 2021.gada 29.jūlijā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – Biedrība) Ētikas padome šādā sastāvā: Ētikas padomes priekšsēdētāja vietniece Skaidrīte Lasmane, Ētikas padomes locekļi Guntars Līcis, Aivars Pastalnieks, Baiba Liepiņa, Daiga Sproģe, Aleksandrs Mirlins, Andris Saulītis

konstatē:

[1] Biedrība š.g. 7.jūlijā saņēma Aminatas Savadogo (turpmāk - Iesniedzēja) sūdzību par interneta vietnēs tvnet.lv un apollo.lv publicētajiem rakstiem, kuros vēstīts par Iesniedzējas koncertu atcelšanu, kā arī tvnet.lv publicēto S. Veinbergas rakstu "Kā daļa popmūziķu izplata konspirācijas teorijas" (turpmāk - Sūdzība).

[2] Sūdzībā norādīts, ka rakstos izplatīta nepatiesa informācija. Proti, Iesniedzēja norāda, ka tvnet.lv publicētajā rakstā "Aminata atceļ koncertu: "Man nav tiesību prasīt cilvēkiem vakcinēties!" un apollo.lv rakstā "Man nav tiesību prasīt cilvēkiem vakcinēties!" Aminata ierobežojumu dēļ atceļ gaidāmo koncertu" ietverta vērtējoša attieksme par Iesniedzējas pausto, ka koncerti netiks rīkoti epidemioloģiskās situācijas un valstī noteikto ierobežojumu dēļ, nevis Iesniedzējas neapmierinātības ar noteiktajiem ierobežojumiem dēļ.

Tāpat Iesniedzēja vērs uzmanību, ka tvnet.lv publicētajā S. Veinbergas rakstā "Kā daļa popmūziķu izplata konspirācijas teorijas" izplatīti vairāki nepatiesi apgalvojumi. Iesniedzēja norāda, ka nav pamatots rakstā norādītais, ka Iesniedzēja nostājusies "pret" kādiem ierobežojumiem epidemioloģiskās situācijas dēļ, kā arī par Iesniedzējas rīcību paustais vērtējums "Tātad - rīkojas kā Aminata", salīdzinot Iesniedzējas rīcību ar mūziķi Ian Brown, kurš, atbilstoši rakstā norādītajam, skaļi protestē, ka visi pandēmijas ierobežojumi, ieskaitot maskas un vakcīnas, esot nevajadzīgas lietas, kā arī salīdzina vakcinācijas sertifikātu ar nacisma instrumentu un ir atteicies piedalīties koncertā, kurā tiek ielaisti tikai klausītāji ar vakcinācijas sertifikātiem. Iesniedzēja norāda, ka minētajās publikācijās pārkāpti Biedrības Ētikas kodeksa 4.1., 4.2., 4.3., 4.4., 4.6., 4.6.1., 4.6.2., 4.6.3., 4.7., 4.8., 4.9., 4.11.punkti.

[3] Biedrības valde Sūdzību nodeva izskatīšanai Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1.punktam.

[4] Ievērojot, ka portālus tvnet.lv un apollo.lv pārvalda SIA "TVNET GRUPA", Biedrības valde 2021.gada 14.jūlijā lūgusi Tvnet sniegt viedokli par Sūdzībā aplūkoto situāciju atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2.punktam.

[5] Tvnet viedoklī norādīts, ka tvnet.lv raksta "Aminata atceļ koncertu: "Man nav tiesību prasīt cilvēkiem vakcinēties!" un apollo.lv raksta "Man nav tiesību prasīt cilvēkiem vakcinēties!" ievaddaļā ir norādīts uz nepieciešamību vakcinēties, lai apmeklētu koncertus un ka šāda nepieciešamība mūziķei Aminatai radīja pamatu izvēlēties atcelt savu koncertu, kā arī rakstā ir publicēts mūziķes Aminatas citāts, kas publicēts sociālā tīkla Instagram viņas kontā. Minētajos rakstos norādīts fakts (ziņa), ka mūziķe Aminata sociālajā vietnē Instagram publicēja savu

viedokli, attiecīgi publicējot minētā viedokļa daļu un pievienojot iegulšanas kodu uz to – tādējādi korekti atainojot faktiskos apstākļus, ievaddaļā izsakot viedokli par to.

Attiecībā uz S. Veinbergas rakstu "Kā daļa popmūziķu izplata konspirācijas teorijas" Tvnet norāda, ka minētais raksts uzskatāms par autores viedokļa rakstu. Tvnet vēš uzmanību, ka vispirms nepieciešams konstatēt, vai publicētā informācija ir ziņas vai viedoklis, jo tikai ziņas jeb fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei un to pastāvēšana var tikt pierādīta. Turpretī viedoklis atspoguļo kādas personas subjektīvu vērtējumu par citu personu, tās darbību vai notikumiem, tādēļ tas nevar būt ne paties, ne nepaties, lai arī cik nepieņemams tas kādam neliktos. Attiecīgi, ja faktu esamību ir iespējams pārbaudīt, tad vērtējumi jeb viedokļi, nepakļaujas pierādījumiem par to pareizību. Arī Latviešu literatūras vārdnīcā sniegts skaidrojums, ka "ziņas" ir datu, faktu, skaitļu un arī informācijas kopums, savukārt "viedoklis" ir uzskats, izpratne (par ko), arī attieksme (pret ko). Tvnet skaidrojumā minēts, ka Autore rakstā pauž plašu un izvērstu skatījumu par pasaulē slavenu mūziķu izteikumiem un rīcību attiecībā uz vakcināciju pret Covid-19, savukārt attiecībā uz Aminatu raksta ievaddaļā ir pausts viedoklis par rīcību atcelt koncertu, un secīgi autores viedoklī ir konkrēti norādīta līdzība starp Aminatas un Ian Brown rīcību atcelt koncertu, ka "[...] ir atteicies piedalīties koncertā, kurā tiek ielaisti tikai klausītāji ar vakcinācijas sertifikātiem. Tātad rīkojas kā Aminata". Tādējādi rakstā korekti norādītas atsauces uz Aminatu un viņas rīcību un izteikumiem publiskajā telpā. Tvnet norāda, ka publicistikai vai viedokļu žurnālistikai, kuru žurnālistikas teorijā un praksē definē kā žurnālistikas žanru, nav prasības būt objektīvai, jo tas ir subjektīvu uzskatu žanrs, kam ir noteikti sociāli vai politiski uzdevumi. Šis žanrs izpaužas viedokļu ievadrakstu, komentāru rakstu, karikatūru, satīrisku rakstu, feļetonu un citās formās. Viedokļu rakstu žanram ir raksturīga fokusēšanās uz kādu tēmu, atsevišķiem faktiem, to analīzi no personalizēta autora skatu punkta.

Noslēgumā Tvnet uzsver, ka Tā kā mūziķe Aminata ar Latvijas Mediju ētikas padomes starpniecību, iesniedzot pretenziju par rakstiem un vērsa uzmanību uz rakstos minēto, tad www.tvnet.lv redakcija rakstā izdzēsa teikumu: "Tātad – rīkojās kā Aminata."

Tvnet vēš uzmanību, ka mūziķe Aminata publiskajā telpā paziņoja par koncerta atcelšanu un izvērstā veidā pamatoja šādu rīcību, par ko arī Rakstos norādīts un izteikts viedoklis tieši par šādu rīcību un argumentāciju, secīgi pirms raksta publikācijas lūgt Aminatas komentāru nav obligāta pamata jeb citiem vārdiem – personas rīcība un izteikumi tieši dod pamatu paust savu viedokli par to.

Ievērojot konstatēto, Biedrības Ētikas padome:

secina:

[6] Ētikas padome vēš uzmanību, ka nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un pārbaudīt Sūdzībā aplūkotās situācijas atbilstību normatīvo aktu prasībām. Biedrības Ētikas padome Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[7] Izvērtējot Sūdzībā norādīto, Tvnet skaidrojumu, kā arī Sūdzībā norādītos mediju materiālus, Ētikas padome nekonstatē Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumus Sūdzībā aplūkoto mediju rīcībā. Ētikas padome pievienojas Tvnet skaidrojumā norādītajiem apsvērumiem par viedokļa paušanas pieļaujamību arī tajos gadījumos, kad viedoklis varētu būt kādai pusei netikams.

[8] Vienlaikus Ētikas padome secina, ka viedokļa rakstā "Kā daļa popmūziķu izplata konspirācijas teorijas" autores paustais salīdzinājums, kuru, kā skaidrojumā norādījis Tvnet, Tvnet dzēsis no raksta, var būt iesniedzējas cieņu un godu nepamatoti aizskarošs, jo Iesniedzējas viedoklis faktiski tiek pielīdzināts citas personas viedoklim par vakcinācijas sertifikātu kā nacisma instrumentu. Ētikas padome uzsver: kaut gan viedoklis netiek pakļauts patiesības pārbaudei,

viedoklis ir jābalsta patiesos faktos, ja viedokļa paušanas brīdī tos ir iespējams konstatēt. Ievērojot, ka Tvnet rīkojies, labojot rakstu, Ētikas padomes ieskatā medijs ir rīkojies atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksā nostiprinātajām vērtībām un principiem.

[9] Vienlaikus Ētikas padome vērs Tvnet uzmanību, ka ētiskas mediju prakses attīstīšanai lietderīga būtu atvairīšanās rakstā aizskartajai personai, kā arī precizējuma sevišķa izcelšana tādā veidā, lai raksta precizējumu medija auditorija varētu uztvert vismaz tādā pašā veidā, kā sākotnējo ziņu.

Ievērojot secināto, Biedrības Ētikas padome

atzīst:

- 1) Iesniedzējas Sūdzībā norādītajos rakstos nav konstatējams Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpums;
- 2) Ētikas padomes atzinums nosūtāms Iesniedzējam un informācija izplatāma atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punktam;
- 3) Atzinums publicējams Biedrības interneta vietnē.